

HvC

Nieuwsbrief
Jaargang 21, nummer 4, winter 2007



HvC

HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

HVC NIEUWSBRIEF

De HVC Nieuwsbrief wordt uitgegeven door de Historische Vereniging
Capelle aan den IJssel en verschijnt vier maal per jaar.

Leden van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel
ontvangen de nieuwsbrief gratis.

De contributie van de vereniging bedraagt € 15,00 per jaar;
voor 65-plus leden en CJP-leden bedraagt de contributie € 9,00 per jaar.

Redactieteam (tijdelijk): Bram van Bochove
Hans Bolkestein, Frans van Es, Ger Mulder

Inhoud

- | | |
|--|----------|
| 1. Van de voorzitter, door Anneke van den Bremen | pag. 90 |
| 2. In memorian Leendert Keij, door Ger Mulder | pag. 91 |
| 3. Van de Bonk naar de Groenedijk (8), door Herman Stolk | pag. 92 |
| 4. Dominee Doorenbos schreef vragenboekje,
door Adri den Boer | pag. 96 |
| 5. Open Monumentendag 2007, door Anneke van den Bremen | pag. 97 |
| 6. Museum spoorloos, door Paul Weyling | pag. 100 |
| 7. Het verhaal over de gordijnen van de regentenkamer,
door Alie Buijs-Schinkel | pag. 102 |
| 8. De projecten Waterpas en Hoogwater,
door Wim van den Bremen | pag. 104 |
| 9. De geschiedenis van de M.E.G.G.A. (2),
door S.O. Raadt | pag. 108 |
| 10. Boerenerfgoed veilig gesteld!, door Frans van Es | pag. 113 |
| 11. Boekpresentatie, groot succes, door Paul Weyling | pag. 114 |

Lijst van bestuursleden

Mevrouw A. v.d. Bremen	voorzitter	010-284 95 48
Vacature	2e voorzitter/exposities/publicaties	
J .M. van Leest	secretaris/pr	010-458 65 05
Mevrouw A. Swets	penningmeester/ledenadmin.	010-450 68 83
A. van Bochove	faciliteitair beheer	010-450 60 08
Vacature	collectievorming en -beheer	
Vacature	educatie/voorlichting	

*Het Historisch Museum aan de Bermweg 13, gevestigd in het Jan Anne
Beijerinckgemaal, is bereikbaar onder telefoonnummer 010 - 450 00 80
Website: www.hvc-capelle.nl E-mail: hvc-capelle@hetnet.nl
Gironummer 4395118*

Bij de omslag:

*Nederlands Hervormde Kerk (Dorpskerk) aan de Kerklaan.
Aquarel: J. Verheul Dzn. Collectie: Gemeente Archief Rotterdam*

2007 - WAT EEN HECTISCH MAAR OOK GESLAAGD JAAR VOOR DE HVC

U mag het best weten. De afgelopen tijd heb ik meermalen de zucht geslaakt: ik zal blij zijn als het december is. In de vorige Nieuwsbrief, in het stukje 'Geen zomervakantie voor de vrijwilligers van de HVC', heb ik u al verteld wat er zoal op stapel stond. Maar vooral in dit najaar moest blijken of al die voorbereidingen en inspanningen ook tot een goed resultaat hadden geleid. Best spannend dus!

Nu, ik schrijf 9 november 2007 en het jaar is nog niet om, durf ik al te zeggen dat 2007 een bijzonder geslaagd jaar gaat worden voor de HVC.

De opening van de nieuwe expositie 'Modern Capelle' op 7 september, gevolgd door Open Monumentendag op 8 september. De opening van het Van Cappellenhuis en de door de HVC opnieuw ingerichte Regentenkamer op 8 september, gevolgd door de openstelling voor het publiek op 15 september.

De presentatie van het boek 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel' op 2 en 3 november j.l.

Stuk voor stuk waren het geweldige bijeenkomsten. Met veel waardering voor het vele werk dat door medewerkers van de HVC was verzet. Met ook bewondering voor de deskundigheid, veelzijdigheid en vitaliteit van de vereniging.

Onderstaande opmerking, door mij gemaakt tijdens de presentatie van het 'boerderijenboek' op 2 november j.l, was dan ook zeer welgemeend.

...."Voor u staat een trotse voorzitter. Trots omdat de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel, na het boek Verdwenen Scheepshellingen, wederom met een standaardwerk over een bijna verdwenen ambacht uit Capelle aan den IJssel komt"...(....)"Als HVC hebben we ons als taak gesteld om de burgers van Capelle te vertellen over de plaats waarin ze wonen. En dan met name over zaken die al wat verder in het verleden liggen. Daardoor krijgt Capelle een meer doorleefd gezicht, vinden wij, hopen wij. En dat is waarom ik trots ben. Trots, omdat medewerkers van de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel er in geslaagd zijn om de locale agrarische geschiedenis te achterhalen, te beschrijven, te tonen en er zo'n prachtig boek van te maken".....

Een terugblik op het hele jaar 2007 vindt u in de volgende Nieuwsbrief. Samen met een uitnodiging voor de jaarlijkse ledenvergadering. Bij een vitale vereniging hoort niet alleen terugkijken, maar vooral vooruitkijken en dat zullen we dan ook zeker doen. En daarbij hebben we de steun en betrokkenheid van onze leden hard nodig.

Noteert u dus alvast in uw agenda: ledenvergadering HVC woensdag 26 maart 2008.

Rest mij nog u allen prettige feestdagen te wensen en voor het nieuwe jaar 2008 al het goede.

*Anneke van den Bremen
Voorzitter*

IN MEMORIAM LEENDERT KEIJ

Op 11 juni 2007 overleed, na een enkele dagen eerder ondergane zware operatie, op 72-jarige leeftijd de heer Leendert Keij, lid van de HVC. Leen Keij is voor de huidige en toekomstige generaties Capellenaar van grote waarde geweest.

Nadat bebouwing van het terrein van de voormalige scheepswerf Vuyk aan de Dorpsstraat op juridische bezwaren was gestuit rook Leen zijn kans. Hij vond namelijk, dat dit gebied een openbaar karakter diende te krijgen, opdat de bewoners hier - op een van de weinige plekjes in Capelle - nog de Hollandsche IJssel zouden moeten kunnen ontmoeten. Onder zijn bezielende leiding slaagde een groep omwonenden er in het gemeentebestuur van Capelle aan den IJssel voor dit idee warm te krijgen. Gelukkig was de Europese Unie bereid dit initiatief mede te financieren, waarna de gemeente in verschillende fasen vanaf september 2004 tot voorjaar 2007 het Vuykpark kon inrichten. Bij de officiële opening zei Leen “ik heb mijn droom werkelijkheid zien worden. Capelle ligt weer aan den IJssel.”

Het College van B. & W. van Capelle heeft ter nagedachtenis aan Leen op 21 september j.l. een gedenksteen onthuld, met daarop een plaquette met de boven aangehaalde tekst. U kunt deze ‘kei’ vinden bij de ingang van de symbolische scheepshelling die leidt langs restaurant Fuiks.

Ger Mulder

De kei voor Leen Keij



VAN DE BONK NAAR DE GROENEDIJK (8)

Om een indruk te geven van het leven aan de Dorpsstraat in de beginjaren van de negentiende eeuw heeft Herman Stolk ons al een aantal keren meegenomen op een wandeling ‘van de Bonk naar de Groenedijk’. In deze bijdrage bereikt hij het buitendijkse gedeelte van de Groenedijk, waarmee deze serie halverwege is. Herman heeft ons namelijk uitgenodigd hem te blijven volgen wanneer hij het binnendijkse gedeelte van de Dorpsstraat bespreekt.

We komen nu bij Dorpsstraat 162 op het punt waar eens gedurende twee generaties de slagerij van Van Blankenstein stond. Opgericht door J.H. van Blankenstein in de veertiger jaren van de negentiende eeuw werd de slagerij tot begin jaren twintig van de twintigste eeuw gevoerd door zoon Nathan Blankenstein en drie dochters. De zoon scheen minder helder van geest te zijn geweest, maar kon op de markt het gewicht van een koe tot op een kilo nauwkeurig schatten, aldus de dorpskroniek; van een varken had hij uiteraard geen verstand.

De joodse familie Van Blankenstein - de slagerij was uiteraard koosjer - was familie van de Van Blankensteins uit Ouderkerk a/d IJssel, waartoe de bekende journalist en commentator van Radio Oranje tijdens de Tweede Wereldoorlog behoorde.

In 1922 werd het huis aangekocht door Willem van Cappellen, eigenaar van de steenplaats ‘De Kouwenhoek’ nabij de huidige Kouwenhoekseweg. Na sluiting van deze steenfabriek liet Van Cappellen het aangekochte pand slopen, en in 1925 was het nieuwe huis gereed, waarvan de voorgevel tot vandaag ongewijzigd is gebleven. Hij ging daar wonen met vrouw en jongste dochter Aariaantje (‘Sjaan’), die daar bleef wonen na haar huwelijk in 1942 met T.P. Booij. Booij, zoon van dominee J. Booij die van 1929 tot 1944 in de Dorpskerk stond, was radiotechnicus van beroep, een toen nog in de kinderschoenen staand vak.

Van Cappellen was klein en gezet en had een rozig gezicht, hetgeen hem de bijnaam ‘het biggetje’, of op zijn Capels ‘het bichie’ had bezorgd.

- Over het naastgelegen gebouw de Van Cappellenstichting, nu Van Cappellenhuis genoemd, ook bekend als ‘Het Gesticht’, waar mijn vader en

*Prentbriefkaart
van de Van
Capellenstichting
met rechts het huis
aan de Dorps-
straat 162 voor de
sloop in 1922*



moeder van 1941 tot 1956 huismeesters waren en waar ik jaren heb gewoond, is reeds genoeg geschreven, zodat ik hieraan stilzwijgend voorbij kan gaan. Behalve dan, dat de restauratie van het Van Cappellenhuis in de zomer van 2007 is voltooid en dat in de trouwzaal en de tuin inmiddels de eerste huwelijken zijn voltrokken.

- Voorbij de Stichting komen we aan het huis dat oorspronkelijk bewoond is door timmerman Arie van Dijk en blokkenmaker Pieter van Dijk, later door architect Bas van Dam respectievelijk zoon Harry, opzichter van de polder.

Langs dit huis liep de gemeentelijke loswal Kerkesteeg, op dijkniveau gemarkeerd door een drietal steenblokken met sponningen voor het aanbrengen van schotbalken of vloedplanken om overstroming van de dijk daar ter plekke bij zeer hoog water te verhinderen. Voor het gebruik van de loswal incasseerde veerman De Vries - daartoe aangesteld door de gemeente - de penningen. Wanneer een schuitje mest werd gelost voor een tuinder was het daar, vooral bij warm weer, slecht toeven.

- Het deftige huis op nummer 168 dat aan de andere zijde van de (inmiddels voormalige) Kerkesteeg is gelegen, het Schouthis, werd in 1868-1869 gebouwd voor Mr. P.D. Kleij, op de plaats van de woning en het kantoor van zijn voorouders. Deze Kleij - reeds de derde generatie bestuurder van Capelle - was ook weer schout, maar tevens notaris, rentmeester, raadsman, beheerder van onroerende goederen en ook voorzitter van de Alexander Polder. Dit huis diende als zijn winterverblijf; als zomerverblijf had Kleij de villa 'Weltevrede' aan de 's-Gravenweg, die hij in 1874 liet slopen om er een nieuwe - nu nog bestaande - villa met kantooraaccomodatie te bouwen.

Toen Kleij in 1909 tot dijkgraaf werd benoemd verhuisde hij naar Rotterdam en verkocht hij zijn huis aan Dirk Pieter van Cappellen, veehouder, koopman, bouwman, hereboer, dijkgraaf van de Prins Alexanderpolder, en van 1881 tot 1887 lid van de gemeenteraad. Deze verhuisde toen van zijn boerderij aan de 's-Gravenweg (waarin tot 2006 het depot van de HVC was gevestigd) en woonde in het huis tot zijn dood in 1915.

Zijn dochter Ariaantje, getrouwd met rietmattenfabrikant A.A. van Walsum uit Krimpen a/d IJssel, trok toen met haar gezin in het huis van haar vader. Hun zoon Arnold werd burgemeester van Zwolle en zoon Gerard via een overstap van CHU naar PvdA in het kader van de 'doorbraak' lid van de Tweede Kamer



*Dorpsstraat 168. Foto :
Ev.A. Obbes, 1982*

en later burgemeester van Delft resp. Rotterdam. Ook het echtpaar Beuvery, beiden dierenarts, heeft hier jarenlang gewoond en een praktijk gehad.

- Naast dit grote huis stond een klein en zeer oud huis, waarvan wel beweerd is dat het voorkomt op de bekende tekening van Rademaker uit 1632. Hier woonde Bertus Oostrom en zijn zuster Teuntje. Rond 1960 moet in dit huis een knopenwinkelje zijn gevestigd, maar daarna is het afgebroken.

- Geheel vrijstaand, met een prachtig uitzicht over de rivier, woonde Adriana Bus, een goede vriendin van mijn tante Willempje. Zij had een sigarenwinkelje waarvan ik jarenlang klant ben geweest. De volgende eigenaar, de heer Huizer, zette op deze plaats een nieuw huis, dat later werd gekocht door het echtpaar Beuverie, die hun vorige woning en praktijk toen van de hand hadden gedaan.

We passeren nu een leeg stuk buitendijk met de aanlegsteiger van de Goudse Boot en de veersteiger van het voetveer De Vries naar Krimpen. Vanaf het begin van de vorige eeuw werd het veer geëxploiteerd door eerst Cornelis ('Kees') de Vries en later door zijn zoon Piet de Vries, een rossige weinig spraakzame man. Voor het overzetten werd aanvankelijk een grote ijzeren roeiboort gebruikt, nadien vervangen door een motorboot, een rap groen geschilderd vaarttuig met een stuurkast, zodat de veerman bij regen tenminste droog bleef. Ook na de opening van de Algerabrug in 1958 heeft het veer nog enkele jaren gefunctioneerd; het is na de dood van de veerman midden zeventiger jaren opgeheven.

- Voorbij het veer komen we langs het in 1906 op de plaats van de voormalige scheepswerf Bakhuizen gezette gebouw van het Groene Kruis, Dorpsstraat 176; het transformatorhuisje op nummer 174 was al verdwenen. Volgens een plaquet-

Rechts de aanlegsteiger van het veer van Piet de Vries, daarachter het transformatorgebouw. Links het veerhuis op Dorpsstraat 183.

Foto : archief gemeente Capelle a/d IJssel, 1919



te verkreeg de afdeling Capelle op den IJssel van de Zuidhollandsche Vereniging het Groene Kruis dit gebouw op 27 februari 1906 ten geschenke van de heer C.M. den Boer, wethouder dezer gemeente. In 1969 werd het pand via de gemeente Capelle aangekocht door architect C. van Hulsteijn, zoon van de gemeentearchitect, die het voor bewoning geschikt maakte.

- Oostelijk van dit huis zien we de opstallen en het woonhuis van hereboer P.C. ('Piet') van Cappellen. Deze boerderij was reeds vele generaties in bezit van Van Cappellens en zou dat blijven totdat Piet naar zijn zusters aan de 's-Gravenweg verhuisde en de boerderij in 1953 werd gekocht door de heer Zeeuw. Deze heeft hier nog vele jaren kunnen boeren, totdat de gronden voor woningbouw werden onteigend. De heer Zeeuw en echtgenote wonen nog steeds op deze mooie onder monumentenzorg staande boerderij.

- We eindigen bij het verscholen liggende oude steenbakkershuis, Groenedijk 4, van Willem van Cappellen, dat in mijn tijd bewoond werd door de gemeentesecretaris van Capelle, de heer Biert. Ook dit huis heeft een lange, rijke en zeer interessante geschiedenis binnen diverse steenbakkersfamilies, waarvan een aantal details nog verder door de HVC moet worden uitgezocht.

Vandaar kijken we uit over het door lage kaden omringde buitendijkse terrein van de voormalige steenplaats Kouwenhoek. De oven was reeds gesloopt en het terrein werd door de zandschipper Lammert de Waard gebruikt voor opslag van zand. Ook stonden er nog een paar kleine huisjes, waarvan een werd bewoond door de familie Van de Herik.

Herman Stolk

Het Groene Kruis gebouw aan de Dorpsstraat 176



DOMINEE DOORENBOS SCHREEF VRAGENBOEKJE

De Historische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel gaf de HVC de tweede druk van een Bijbelsch Vragenboekje van 'J. Doorenbos, predikant te Capelle a/d IJssel' door. (Het boekje bevat wel gebruikerssporen, maar geen naam van de bezitter.) Jan Doorenbos (geb. 1849 te Peins [F]) was een zoon van ds Bernardus Doorenbos en F. Oomkens. Hij diende als Hervormd predikant Blauwkapel (1876), Beekbergen (1879), Oosterbierum (1882) en Barneveld (1888), waarna hij op 3 april 1898 van Barneveld naar Capelle kwam. Vandaar vertrok hij op 21 september 1919 naar Schalkwijk, waar hij in 1926 met emeritaat ging. Hij overleed in 1932 in Den Haag. Zijn Capelse afscheidsprek in 1919 ging over 1 Petrus 1 vers 35.



Ds J. Doorenbos (foto coll. A. van der Waal)

Het omslag van het vragenboekje bevat een opengeslagen bijbel met een verwijzing naar Johannes 5:39:

Onderzoekt de Schriften, want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen.

In zijn voorwoord vestigt de schrijver er de aandacht op dat het boekje bedoeld is voor leerlingen van 12-16 jaar. "Meermalen bleek mij, bij de behandeling van de geloofsleer, dat velen weinig bekend waren met de geschiedenissen des Bijbels. Tijd om uitvoerig hierin te onderrichten was er dan niet, andere boekjes, die ik kende, stonden, voor het doel dat ik mij voorstelde, te lang stil bij de geschiedenis des Ouden Verbonds. Daarom heb ik deze meer beknopt behandeld, dan die des Nieuwen Verbonds, terwijl ik in de vragen en antwoorden geen kleine kinderen op het oog heb." Afdeling I betreft het Oude Testament (p. 5-21) en afdeling II het Nieuwe Testament (p. 22-36). Daarna volgen nog het Onze Vader en de Apostolische Geloofsbelijdenis.



Het ongedateerde boekje is uitgegeven door de firma G.W. Boonstra te Barneveld - de gemeente die ds Doorenbos van 1888 tot 1898 diende - en vermeldt op het omslag de prijs van 15 cent. Deze tweede druk moet zijn uitgegeven tussen 1898 en 1919, immers in de Capelse jaren van de predikant. De firma Boonstra was meer dan een marginale uitgever. Drukker Gerrit Boonstra startte bijvoorbeeld in 1871 de nog steeds bestaande Barneveldse krant. Iets over de oplage van het boekje is niet bekend.

Adri den Boer

Omslag van het vragenboekje

OPEN MONUMENTENDAG 2007 IN CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Opening expositie Modern Capelle



Burgemeester Joke van Doorne metselt een aantal stenen in de muur.

Het landelijk thema van Open Monumentendag was dit jaar Moderne Monumenten. In Capelle heeft de Historische Vereniging Capelle aan den IJssel hier op een speciale manier invulling aan gegeven. De medewerkers van de HVC maakten een expositie, die de ontwikkeling van Capelle weergeeft van een dijkdorp met ca. 8700 inwoners in 1955 tot een woonstad met ca. 66.000 inwoners in 2007. Vrijdag 7 september werd de expositie 'Modern Capelle' onder grote publieke belangstelling geopend door de burgemeester van Capelle, mevrouw Joke van Doorne. Zij deed dit door een aantal stenen in een muur te metselen. Daarna liet zij zich door de makers van de expositie uitgebreid rondleiden. Mevrouw van Doorne bedankte de HVC voor het op deze wijze in beeld brengen van de ontwikkeling van Capelle aan den IJssel. Dit is namelijk nog niet eerder gebeurd. Een primeur dus! Zaterdag 8 september - op Open Monumentendag zelf - is de expositie de hele dag druk bezocht door de burgers van Capelle. Zij brachten veel positieve reacties, aanvullende informatie en verhalen. Dat is ook het leuke aan een dergelijke expositie. Hij is nooit af en groeit steeds door. In totaal hebben op 7 en 8 september 175 mensen het Historisch Museum bezocht. De expositie is nog te bezichtigen tot 16 augustus 2008.

Inmiddels is er ook een expositieboekje en bijbehorende fietsroute beschikbaar. Het boekje kost € 4,-, de fietsroute is gratis. Te verkrijgen in het museum.

Tocht langs de verschillende monumenten

Sommige bezoekers van Open Monumentendag hebben er een hele tour van gemaakt. Zij begonnen bij de Oude Begraafplaats aan de Nijverheidstraat en gingen via het Dief- en Duifhuisje en het Slotpark naar de Dorpskerk en de historische schepen die bij het Veerhuis vertrokken.

In de Dorpskerk hebben ca. 200 bezoekers genoten van prachtig orgelspel. Ook werden zij binnen geïnformeerd over de nieuwbouw van het kerkelijk centrum achter de kerk. Mede door de Kunstmarkt, die ieder jaar op Open Monumentendag rondom de kerk is gesitueerd, mag de Dorpskerk zich op die dag in een grote publieke belangstelling verheugen.

Verder is tijdens Open Monumentendag door ca. 750 personen gebruikgemaakt van de mogelijkheid om met historische schepen op de Hollandsche IJssel te varen. Maar liefst drie schepen brachten de hele dag mensen van Capelle naar Krimpen en omgekeerd. Uiteraard mocht men ook gewoon heen en weer varen.

Van Cappellenhuis / Regentenkamer

Een bezoek aan het Van Cappellenhuis zat er op Open Monumentendag helaas niet in. Die dag, 8 september, werd het geheel gerestaureerde gebouw namelijk heropend door minister-president Balkenende en konden alleen genodigden het eindresultaat bewonderen.

Maar op zaterdag 15 september stonden de deuren van het pand de hele dag open voor de burgers van Capelle. Door medewerkers van de HVC zijn die dag maar liefst 12 rondleidingen verzorgd.

Men was unaniem in het commentaar: wat een prachtig gebouw en wat fijn dat het, naast kantoorruimte, ook een culturele bestemming heeft gekregen.

In totaal trok het Van Cappellenhuis in die twee dagen ca. 500 bezoekers.

De gastvrouwen/heren van de Regentenkamer met minister-president J.P. Balkenende en burgermeester J. Van Doorne. Foto : Kees Grandia.



Al met al was Open Monumentendag 2007 weer een zeer geslaagd evenement. Mede dank zij de geweldige inzet van onze medewerkers. Waarvoor hartelijk dank. Met een bezoekersaantal van 1625 mogen we tevreden zijn. Volgend jaar weer, dan is het op zaterdag 13 september.

CultuurMarkt

Gelijktijdig met Open Monumentendag werd in Capelle op het Stadsplein de CultuurMarkt georganiseerd. De HVC heeft daar met een stand gestaan. Vooral om reclame te maken voor het boerderijenboek en de activiteiten van Open Monumentendag.

En natuurlijk om nieuwe leden en vrijwilligers te werven.

Het bezoeken van markten is één van de mogelijkheden om ons gezicht te laten zien en met mensen aan de praat te komen die misschien niet zo gauw ons museum zullen binnenstappen.

In de komende jaren zult u de HVC dus wel vaker als standwerker tegenkomen.

*Anneke van den Bremen
Voorzitter*

De HVC-stand op de Cultuurmarkt - Foto : Anneles van Es



MUSEUM SPOORLOOS

De succesrijke expositie ‘Capelle aan het Spoor’, die op zaterdag 3 juni 2006 door wethouder Hans Jacobs officieel werd geopend, is op 18 augustus 2007 aan het einde van de middag op feestelijke wijze afgesloten. Aanwezig waren veel H.V.C.-vrijwilligers, waaronder de samenstellers van de expositie, de mensen van de Beeldbank en bijna alle bruikleengevers.

Na een laatste telling bleek, dat de expositie door maar liefst 1696 mensen is bezocht. ‘Capelle aan het Spoor’ behoort hiermee tot één van de meest bezochte exposities van het Historisch Museum sinds de opening op 25 oktober 1997. Alleen de expositie ‘125 jaar Polder Prins Alexander’ in 2000/2001 scoorde met 2485 bezoekers hoger. ‘Koopmansgeest & Vakmanschap’ was met 1463 bezoekers een goede derde in de rij van de inmiddels 16 exposities die in de tien jaar dat het museum bestaat te zien zijn geweest.

De grote trekker van ‘Capelle aan het Spoor’ en letterlijk het middelpunt van de expositie was de door Martin van Holst gebouwde, fraaie, gedetailleerde maquette van het oude, verdwenen, tweede Capelse station aan de Kerklaan. Een maquette, zo mooi dat hij eigenlijk een permanente plaats in het museum verdient. Helaas laat de ruimte dat niet toe. Ook de modeltreinen van ‘Stichting Doorreis’ mochten zich in een warme belangstelling verheugen. De meer dan honderd soms heel bijzondere foto’s van het voormalige spoor en de stations, evenals de door de NVBS geselecteerde foto’s van relevant spoorwegmaterieel, trokken iedere keer weer veel aandacht van de bezoekers die vooral uit Capelle en omgeving kwamen. Daarnaast trok ‘Capelle aan het Spoor’ veel treinhobbyisten uit alle delen van Nederland. Zelfs een aantal Belgische treinfanaten ondernam, de (trein)reis naar Capelle om ons museum met een bezoek te vereren. Niet zelden bleven gasten de hele middag om herinneringen op te halen, herinneringen die weer werden gedeeld met (oud-) Capellenaren en aanwezige treinfanaten. Dat de expositie werd gewaardeerd mag blijken uit de volgende selectie notities uit het gastenboek:



“De tentoonstelling blijft boeien” schreef een bezoeker na zijn derde bezoek. Een ander noteerde “Mooie tentoonstelling. Ik kom zeker nog een keer terug met mijn broer, een ‘treinfanaat’. Wij woonden vroeger aan de ‘s-Gravenweg in Nieuwerkerk. Altijd was daar het geluid van een trein op de achtergrond. Ik kan mij nog herinneren dat er vroeger treinen stopten met soldaten, met wie wij peren en appels ruilden tegen repen chocolade.” Bijzonder was iedere keer weer het bezoek van veel kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen van Jacobus Starreveld (1888-1971), de laatste stationschef van het Capelse station aan de Kerklaan, vader van een gezin met 17 kinderen. Vanuit heel het land kwamen ze naar Capelle om “het station van opa” te bekijken. Een kleindochter van Jacobus noteerde “Ontzettend leuk om spulletjes van mijn opa en het geboortehuis van mijn moeder te zien.” Een buurtgenoot schreef “Verrassend zo dichtbij, zo’n interessant museum” en een bezoeker die de “ontzettend goede en lieve ontvangst” zo waardeerde, vermeldde ook met grote letters: “De vrijwilligers hier hebben er zin in”. Een man die dagelijks gebruik maakt van de Abram van Rijckevorselweg noteerde “interessant om meer te weten te komen van de voormalige spoorweg waar ik dagelijks overheen rijd.” Een echte fan van het museum waardeerde de expositie als volgt: “Wederom een stukje Capelse historie uitstekend in beeld gebracht. Ziet er geweldig uit! Doorgaan alstublieft!” Een treinliefhebber uit Zaandam vond het een “Fantastische tentoonstelling. Mijn liefde voor treinen is nog groter geworden.” De foto’s van het eindstation van de spoorlijn aan de Oosterkade in Rotterdam waren voor een andere bezoeker “een leuke herinnering aan mijn kinderjaren toen ik mijn vader ophaalde van het Maasstation na zijn zoveelste Vierdaagse, ook toen al met gladiolen.” Twee geboren en getogen Capellenaren eindigden hun notitie met “Zoveel over ‘ons’ Capelle. Oude herinneringen komen weer boven. Wat een mooie maquette, wat een aansprekende foto’s. We hebben genoten.” Dit artikel kan niet mooier eindigen!

Paul Weyling



De bouwer van de maquette Martin van Holst staat op het station van Capelle op de trein te wachten.

HET VERHAAL OVER DE GORDIJNEN VAN DE REGENTENKAMER

In 2003 zijn we met vier dames van start gegaan: Miep Hordijk, José Klaassen, Jenny Charles en Alie Buijs. Onder leiding van Trudy Langeveld, restaurateur uit Rosmalen. De zes gordijnen zijn eerst gereinigd door een gespecialiseerd bedrijf in Hierden. Van elk gordijn werden eerst foto's gemaakt van de slechte plekken en scheuren en het werd op schrift gezet. Tevens werd de voering verwijderd. Wij moesten ons aan de regels houden. Geen koffie of thee in de buurt van de gordijn

en drinken. Er mag niet geleund worden, daar zijn speciale steunlappen voor. De gordijnen moeten plat blijven liggen, ze zijn op sommige plekken erg slecht. Scherpe vouwen worden behandeld door er een vochtige doek op te leggen en daarna een glasplaatje erop. Dit blijft dan één week zo liggen.

We leren met een chirurgische naald werken en draadjes worden er met een pincet uitgetrokken. Ik doe dit nu thuis ook, als ik met naaiwerk iets repareer. Als we een paar keer aan één gordijn aan het werk zijn, krijgen we traanogen en een droge keel. Dit is van de reiniging van de gordijnen. Daarna werkten we met mondkapjes. 's Woensdagmorgens zijn José, Miep, Jenny en later Marijke van Vliet aanwezig en 's middags zijn Miep v.d. Wijngaard en ik er. We leren de spansteek om grote scheuren te repareren met draden uit een lap stof van dezelfde

De dames van de Gordijnenploeg met staand van links naar rechts : Miep v.d. Wijngaard, José Klaassen, Miep Hordijk en Marijke van Vliet. Zittend de schrijfster van dit artikel Alie Buijs-Schinkel





Zo zagen de gordijnen eruit voor de restauratie

de kleur. In de gobeline rand worden slechte plekken met tule beschermd en om de 3 cm. vastgezet. Deze tule is op kleur geleverd in Engeland.

Het restaureren is een tijdrovend werk, we doen maanden over één gordijn. Als ze alle zes klaar zijn, moet de voering er nog aan. Dan volgen de kappen en de embrasses, die we ook met tule omhullen. In de tussentijd komt Jenny te overlijden, allemaal heel triest. Ja en dan komt na bijna twee jaar het einde in zicht. Begin juli 2007 worden de gordijnen uit de opslaghoezen gehaald, waar ze ruim twee jaar in hebben gezeten. Ze zien er perfect uit. De plooiën worden er in genaaid en ringen en haken aangezet. Door het klusteam van de HVC worden ze opgehangen.

En dan applaus voor onszelf. Een gigantisch werk is klaar. We hebben met elkaar een geweldige band gekregen in die jaren en zijn van de prachtige locatie gaan houden. Als dank hebben we van de Van Cappellenstichting een 'gouden schaar' gekregen en een prachtig boekje. Ondanks alles zijn we beretrots dat we aan de honderdjarige gordijnen hebben mogen werken.

Alie Buijs-Schinkel

DE PROJECTEN WATERPAS EN HOOG WATER

Deel 1

Bij historie denken we vaak aan oude gebouwen en bekende mensen en gebeurtenissen. Via de archeologie krijgen we al wat interesse voor wat er in de grond zit. Maar dat het ontstaan van de grond waarop we wonen zelf ook een interessante geschiedenis heeft, gaat aan veel mensen voorbij. Toch is dat een onderwerp waarvoor men in het onderwijs veel belangstelling heeft. En daar werd dan ook de vraag gesteld: "Hoe is Capelle eigenlijk ontstaan".

Samen met onderwijzer Aart Jan Damsteeg heb ik een tweetal projecten ontwikkeld voor de basisschool jeugd. Het project Waterpas voor de groepen 5 en 6 en het project Hoog Water voor de groepen 7 en 8. In ons museum komen nu regelmatig schoolklassen om aan die projecten deel te nemen. De projecten bestaan uit een verhaal (Power Point presentatie) en we doen proeven. Met de proeven kunnen de kinderen de belangrijkste elementen uit de ontstaansgeschiedenis zelf nadoen. Op die manier krijgen ze inzicht in de wordingsgeschiedenis van Capelle.

Omdat die geschiedenis ook voor volwassenen interessant kan zijn heeft de

Dit plaatje laat het lage gedeelte van Nederland zien. Het gele gedeelte is vooral hoog, regenwater stroomt via het grondwater naar beneden. Er hoeft hier nauwelijks gemalen te worden. De problemen van ons kikkerlandje zijn dus in West Nederland: Zeeland, Zuid- en Noord Holland, Friesland en Groningen, Overijssel en de laatste overwinning op het water is natuurlijk Flevoland



redactie gevraagd het verhaal achter de projecten op te schrijven voor de lezers van dit blad.

Voor onze projecten beginnen we in de ijstijd. Er zijn er meer geweest. Maar in de derde ijstijd heeft het gletscherijs Nederland bereikt. Het kwam hier tot aan de Utrechtse heuvelrug. Dat ijs groeide aan doordat de neerslag bevroor. Aan de onderkant dooide het ijs door het enorme gewicht. Dat grote gewicht van de ijs-massa, met die dooi aan de onderkant, zorgde er ook voor dat het ijs langzaam verschoof. Het schuifblad van de grote bulldozers die we kennen, is ongeveer een meter hoog. Het ijs van de gletschers was echter vele meters dik, maar werkte wel net zo. Alleen kon het ijs vele malen meer en zwaarder materiaal verschuiven. Dat gebeurde ook. Vandaar dat alle heuvels die er in Noord Nederland zijn, door dat ijs zijn neergezet. Inclusief de stenen voor de hunnenbedden in Drenthe en de kei van Amersfoort. Daarbij moeten we ook bedenken dat de hoogte van het land toen veel lager was dan dat het nu is. Toen het wat warmer werd, smolt er ijs en sneeuw. Ook dat dooiwater had een enorme omvang en veel kracht. Zo is het bekend dat de huidige Oostzee vroeger een smeltrivier was, de Eridanos.

Er kwam dus niet alleen ijs naar Nederland. Maar ook heel veel stenen. En steengruis, want door de kracht van het ijs, maar ook van het smeltwater werden de stenen niet alleen voortgestuwd, maar ook verpletterd en vergruisd. Dat resulteerde in materiaal van verschillende grootte. Het grootst waren de stenen. Maar je kreeg ook kleine stenen, het grind. Nog kleiner werd het zand, grof en fijn zand. En als dat zand nog weer werd fijn gemalen, kreeg je stof dat we ook kennen als klei. Dat materiaal liet zich allemaal meeslepen door het smeltwater; alleen het fijne zand en de klei werden ook door een krachtige wind verplaatst. In de periode van die ijstijd was het in Capelle dus heel koud. Alleen als de zon heel erg zijn best deed werd het een beetje dooi, En konden er wat plantjes groeien. Capelle zag er toen uit zoals nu het noorden van Siberië eruitziet. We noemen dat een toendra.

Toen dat ijs begon te smelten werd al het meegebrachte materiaal door het smeltwater meegevoerd. En dat betekent dat een groot deel van Noordwest Europa



*Een schoolklas
luistert aandachtig
naar de
introductie van het
project waterpas
in het museum.*

werd gevuld met zand en grind. Ook het gebied van de Noordzee dat toen nog droog land was werd daarmee opgevuld. Wie in Capelle bodemonderzoek doet zal op meer dan zo'n veertien meter diepte dat materiaal nog tegenkomen. Omdat de wind toen ook al door droog fijn zand waaide, hoeft die bodem niet vlak te zijn. Er werden toen ook duinen in het zand gevormd, net als nu aan de kust en vroeger bij Kootwijk en Loon op Zand.

Toen het ijs van die ijstijd bij ons was gesmolten was de dooi echter nog niet afgelopen. Het ijs in Scandinavië dooide verder en hetzelfde gebeurde met de sneeuw en het ijs op de bergen in Zwitserland, Duitsland en Frankrijk. Daardoor steeg het water in de zee en het gebied van de huidige Noordzee werd ook een zee. Veel water uit Duitsland, Zwitserland en Frankrijk koos zijn weg in de richting van het gebied dat Nederland moest worden. Omdat het daar nu eenmaal "neder", laag, was. En ook dat water nam allerlei erosiemateriaal uit de bergen mee. Wat er meegenomen werd hing af van de stroomsnelheid. Stroomde het water hard dan nam het grind mee. Stroomde het water langzaam dan nam het water alleen zand of klei mee. Die stroomsnelheid hing af van de hoeveelheid water die deze kant op kwam. Maar ook van de hoogteverschillen. Zo stroomde de Rijn tot Keulen vrij snel. En vanaf Keulen veel langzamer. Vanaf daar waar nu Gorcum ligt stroomde het rivierwater nog maar langzaam. Dat betekent dat hier in deze streken meestal alleen maar zand en klei werd afgezet. En wie bodemonderzoek in de rivierbeddingen doet, komt dat materiaal nog steeds tegen.

Ondertussen kwam de zee steeds dichterbij door de stijging van het zeewater. Aan de kust had je te maken met eb en vloed. Daardoor ontstond er bij laag water langs de kust regelmatig droog zand waarmee door de wind duinen werden gevormd. Daardoor kun je zeggen, dat het water van de Rijn langzaam dit gebied binnestroomde en door de duinen langs de zee werd tegengehouden. Capelle en haar wijde omgeving waren dus toen een grote bak met bijna stilstaand water. Alleen op sommige lage



Een polder op verkleinde schaal met regen uit een klein gietertje.

plaatsen doorbrak het rivierwater de kustlijn en er werd zo een waaiervormige delta van riviermondingen gevormd. Daartussen lagen zandplaten of kleiplaten waaruit later de eilanden in Zuidwest Nederland zijn gevormd. Het gebied waar nu Capelle is, lag daarbij een beetje aan een stille buitenkant van die delta.

Het stromende water van de rivier nam onderweg materiaal mee om het verderop weer te laten bezinken. De rivier sleet dus een geul door het eerder gevormde landschap. Al het materiaal dat met de rivier werd meegenomen bezonk weer ergens verderop in die rivier. Hierdoor werd de bodem van de rivier dus steeds hoger. Als er veel water was sleet de rivier daar zelf weer een geul door. Maar als het water langzaam stroomde kon de bodem van de rivier op gelijke hoogte komen met de oever. Dan doorbrak de rivier de oever en ging er naast stromen. Op die manier zijn er in Capelle diverse rivierbeddingen naast elkaar terug te vinden. Zo is het gebied van de Oude Kern rond de Dorpskerk en het gebied van de Oude Plaats met het Slotpark een (nu binnendijkse) rivierbedding. Ook in Capelle West zijn dergelijke beddingen aan te wijzen. Dat het water in de periode waarin deze beddingen werden gevormd nauwelijks stroomde blijkt uit het feit dat de grond hier niet bestaat uit zand maar uit klei. En zelfs een heel fijne klei met relatief weinig zand erin. Een zware grond, zoals dat heet.

Het water dat zijn afzettingen had achtergelaten stroomde schoon, vrij uit in de waterbak die Zuid Holland toen nog was. En in dat water begonnen planten te groeien, die afstierven. En weer aangroeiden. In die duizenden jaren eindeloos door. Op dat afgezette zand uit de ijstijd ontstond zo een dikke veenlaag, die in deze omgeving ongeveer veertien meter dik is. Op dat veen groeiden wilgen en zwarte elzen tussen de water- en moerasplanten. Al dat hout in dat ontoegankelijke veengebied noemden de mensen toen Holtland, later Holland.

In Capelle is de scheiding tussen die rivierbeddingen en het veengebied nog goed te zien omdat het veen door ontwatering is gaan inklinken. In de Raadhuisstraat ter hoogte van de Wilhelminastraat en in de Kerklaan vlakbij de Kievietlaan kun je nog duidelijk een kleine verhoging zien.

In een volgende aflevering vertel ik u hoe het verder ging.

Wim van den Bremen

Op deze foto is te zien hoe Capelle verder van de rivier af eruit zag, toen er nog geen mensen woonden en werkten.



GESCHIEDENIS VAN DE M.E.G.G.A.

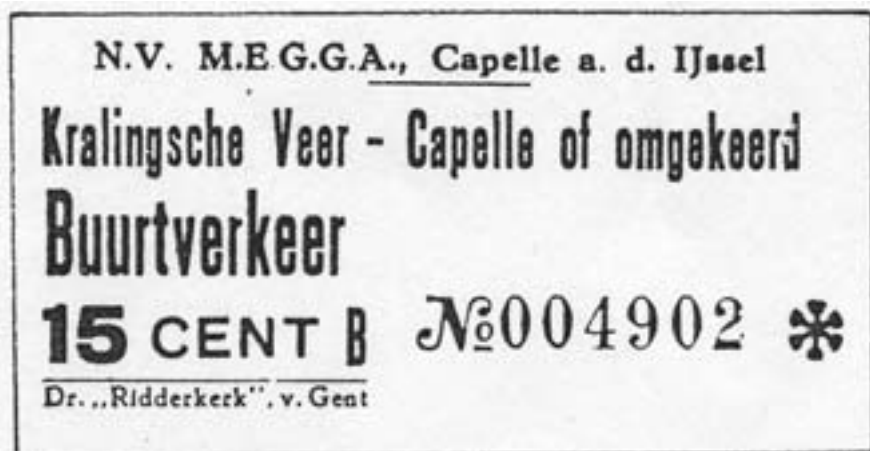
DEEL 2

VERGUNNINGEN

Als bijvoegsel van de Nederlandse Staatscourant van maandag 2 december 1974, No. 234, is verschenen de Openbaarmaking ingevolge de W.A.P. Utr. 2 - Ac 288, ten name van AUTOBUSDIENSTONDERNEMING W.C. TENSEN B.V. te Soest en gedateerd op 26 september 1974. Hierin besloot de CVV tot wijziging van de vergunning, zoals deze geldt krachtens de beschikking van 11 oktober 1973, nr. Utr. 2 - Ac 265. Van de trajektaanwijzing vervallen: 'Pijnenburg - Hees - Soest'; en 'Pijnenburg - Soestdijk'. Hierbij werd bepaald, dat deze beschikking met ingang van 1 juni 1975 in werking zal treden.

Als bijvoegsel van de Nederlandse Staatscourant van maandag 2 december 1974, No. 234, is verschenen de Openbaarmaking ingevolge de W.A.P. Zh. 8 - Ac. 290, ten name van de GEMEENTE ROTTERDAM, als exploitante van de Rotterdamse Elektrische Tram (R.E.T.) en gedateerd op 24 oktober 1974. Hierin besloot de CVV tot wijziging van de vergunning, zoals deze geldt krachtens de beschikking van 18 oktober 1973, nr. Zh. 8 - Ac. 267.

- I. Van de trajektaanwijzing vervallen:
'Rotterdam (Metrostation Zuidplein) - Rhooen - Poortugaal - Oude Wal - Rotterdam (Oudeland)'; en 'Rotterdam (Metrostation Zuidplein) - Vondelingenweg - Aveling - Poortugaal (Zalmplaat)';
- II. Aan de trajektaanwijzing worden toegevoegd:
'Poortugaal (Zalmplaat) - Metrostation Hoogvliet - Tijnweg (wijk Westpunt) - Oude Wal (Nieuw Engeland) - Troubadourlaan - Oudeland - Metrostation Hoogvliet - Meeuwenplaat'; en
'Rotterdam (Pernis) - Vondelingenweg - Aveling - Poortugaal (Overwolde) - Metrostation Hoogvliet'; 'Botlek - Digna



- Johannaweg - Aveling'; en
III. Van de trajektaanwijzing worden de gedeelten:
'Rotterdam (Aveling) - Hoogvliet (autobusstation) -
Vondelingenweg' c.q. 'Rotterdam (Metrostation Zuidplein) -
Deltaziekenhuis (Poortugaal)'; vervangen door:
'Rotterdam (Metrostation Hoogvliet) - Overwolde (Poortugaal) -
Aveling - Vondelingenweg - Tunneltraverse - Beneluxtunnel'; en
'Rhoon (zuid) - Rhoon (centrum) - Deltaziekenhuis (Poortugaal)'.

Bepaald was, dat deze beschikking met ingang van 26 oktober 1974 in werking zou treden.

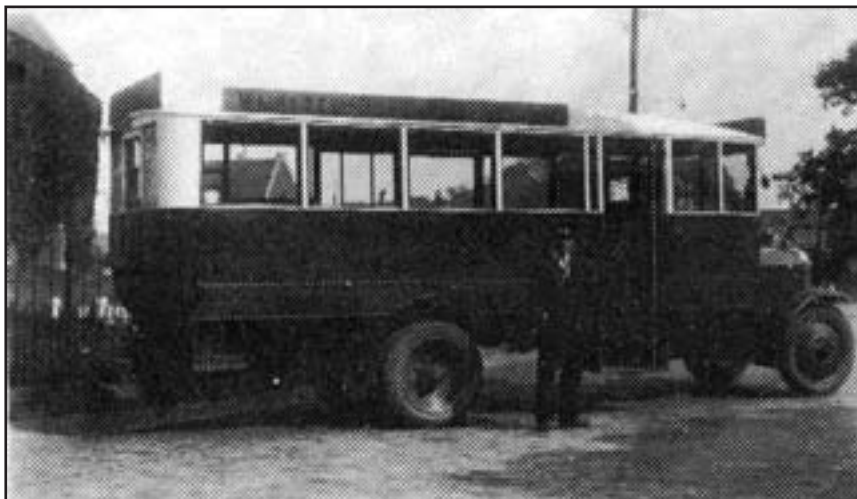
Met betrekking tot het in de vergunning genoemde materieel kan het volgende worden opgemerkt:

De Büssing-bus had een carrosserie van Lith uit Rotterdam, 1 Renault, tenminste 1 GMC en de Dennis hadden carrosserieën van Strachan & Brown uit Londen, een fabriek waarvan ook de EVAG verscheidene carrosserieën heeft betrokken. De GMCs waren gebouwd op voormalige Amerikaanse legerwagenchassis, die na 1913 nog naar Europa kwamen en die in Nederland tot bus-chassis werden omgebouwd.

Reeds in 1928 kwamen er wagens bij; waarschijnlijk waren dat 3 Büssing-bussen, terwijl er één Lancia-Verheul met 31 zitplaatsen in dienst werd genomen. Dit laatste wellicht om de EVAG te plezieren, die de Lancia-chassis ging importeren en behalve deze MEGGA-wagen er ook een aan J. Kok "Trio" te Boskoop wist te verkopen en er zelf zes in gebruik nam. De "Trio"-wagen, vier van de EVAG-bussen en de MEGGA-wagen hadden een precies gelijke Verheul-carrosserie.

In 1929 kwam er weer een nieuwe bus bij en wel een merkwaardig exemplaar.

M.E.G.G.A. Dennis/Strachan & Brown 28z..



Het was een Büssing met een 36-persoons Verheul-carrosserie. Het chassis van deze wagen stond tentoongesteld op de RAI en was er een uit een serie voor het Berlijnse stadsvervoerbedrijf. Ravesteijn kocht dit chassis, en liet het inkorten omdat het langer was dan de toen in Nederland toegestane grootste lengte (9 meter). Hij hield precies deze maat aan, waarbij zelfs de voorbumper moest verdwijnen. Met deze lange wagen werd veel getoerd, evenals met een nieuwe GMC die waarschijnlijk in 1930 in dienst kwam en vermoedelijk een carrosserie van Lamboo had.

In 1931 volgde nog een nieuwe wagen, een Federal met 31-persoons carrosserie. Deze wagen, waarvan niet vaststaat of de MEGGA die liet bouwen of dat ze die als praktisch nieuwe wagen kocht, had een te lichte motor (men kan ook zeggen: op dit te lichte chassis was een te grote carrosserie gebouwd). Daarom werd deze wagen buiten de toerritten voornamelijk op versterkingsritten gebruikt omdat ze op de dienst te lange tijd nodig had om op snelheid te komen. Wie de carrosserie op deze wagen bouwde is ook niet te achterhalen. In maart 1934 kocht de MEGGA de eerste dieselmotor: een Kromhout 3 LW motor werd ingebouwd in de Lancia, zeer spoedig gevolgd door 3 Kromhouts 4 LW in de Büssings en een 5 LW in de grote Büssing.

Omdat de Lancia niet tegen de trillende 3 cyl. dieselmotor kon en dreigde geheel kapot te trillen, werd deze motor overgeplaatst in de GMC en kreeg de Lancia weer een benzine-motor.

Al de genoemde wagens werden gestald in een nieuwe garage aan de Alexanderstraat te Capelle a/d IJssel die de MEGGA had laten bouwen. De eerste tijd had men zich beholpen met een tot garage verbouwde boerenschuur, maar toen de onderneming uitgroeide was tot deze bouw besloten.

Bij besluit van 1 oktober 1929 werd de vergunning voor de dienst Rotterdam - Lekkerkerk ingetrokken, op verzoek van de MEGGA, omdat het Rijk het postcontract had opgezegd. Aan dit lijntje had de MEGGA nooit veel verdiend. Twee keer per dag werd deze lijn bediend om de postzakken te vervoeren; passagiers maakten slechts in zeer geringe aantallen gebruik van de bus. De inwoners van Lekkerkerk en Krimpen a/d Lek reisden meest met de raderboot van de Stoomboot Rederij op de Lek naar Rotterdam.

De inwoners van Krimpen a/d IJssel voeren met de pont naar de overkant en



*M.E.G.G.A.
Kromhout/MEG-
GA 1939 37z
07 megga .*

namen vanaf Capelle de half-uurdienstbus van de MEGGA. Toch probeerde de MEGGA de vergunning op het traject Krimpen a/d IJssel (veer) - Krimpen a/d Lek - Lekkerkerk - Bergambacht (station) in handen te krijgen, wat niet lukte. Deze lijn was geëxploiteerd geweest door de ondernemers Kleiman en Keesmaat en door B. De Roos, al deze heren waren failliet verklaard en hadden hun diensten gestaakt. Een lange en nare geschiedenis was hieraan vooraf gegaan.

Oorspronkelijk hadden de heren Kleiman en Roos samen een busbedrijf. Door onenigheid raakten ze uit elkaar en gingen beiden voor zichzelf rijden, elkaar beconcurrerend. Kleiman vond een nieuwe compagnon in de heer Keesmaat uit Kinderdijk. De ondernemers en hun chauffeurs konden het niet laten elkaar dwars te zitten en vaak werden er zeer gevaarlijke dingen gedaan op de smalle bochtige Lekdijk. Van tijd tot tijd werden er bekeuringen uitgedeeld en enkele malen liep het op een rechtszaak uit. Was er nu flink vervoer geweest, dan was het allemaal niet zo erg geweest, maar er was op dit traject geen droog brood te verdienen door één ondernemer, laat staan door twee.

Toen ze beiden tegelijk failliet waren verklaard duurde het enkele maanden voor er weer een bus ging rijden en kon men klaarblijkelijk buiten een busdienst. Toch vroegen zowel Gebr. Oosterom te Lekkerkerk - inderdaad dezelfde die later in Beverwijk terug te vinden zouden zijn, maar in die jaren de dienst Lekkerkerk - Gouda exploiteerden - verder Gebr. Hoogenboezem te Lekkerkerk, en de MEGGA, allen dit traject aan, waarbij de MEGGA eigenlijk de beste papieren had omdat de ondernemers hun dienst aan de MEGGA wilden verkopen.

A. v. Iperen uit Schoonhoven ging nog wat verder met een aanvraag voor een busdienst. Hij vroeg de lijn Schoonhoven - Bergambacht - Lekkerkerk - Krimpen a/d Lek - Krimpen a/d IJssel - via de pont Capelle a/d IJssel - Kralingseveer - Rotterdam aan, een lijn waar mogelijk meer ingezet had dan in Bergambacht - Krimpen a/d IJssel - zoals de anderen aanvroegen en zoals het traject van de vorige ondernemers was geweest. Wanneer Van Iperen de vergunning had gekregen was dat echter een zeer ernstige aanval op de MEGGA geweest. B. en W. van Capelle a/d IJssel, maar ook die van Krimpen a/d IJssel,



*Lancia/Verheul :
Een Lancia/Verheul uit 1928 voor de carrosseriefabriek Verheul in Waddinxveen*

bleken zich dan ook geheel achter de MEGGA te scharen in hun verklaringen dat dit bedrijf het goed deed en dat de beide gemeentebesturen geen heil zagen in een aantasting van deze buslijn door concurrentie. (Overigens had v. Iperen reeds een vergunning voor een marktlijn op dinsdag op dit traject, zonder een vervoersverbod op het MEGGA-traject).

Gedeputeerde Staten ‘van Zuid-Holland wezen al deze aanvragen echter af en gaven de vergunning aan een aanvrager die we hier nog niet genoemd hebben, n.l. de NV Stoomboot Reederij op de Lek te Kinderdijk. Deze aanvrager kreeg een nieuwe vergunning, dus zonder een overnamesom te hoeven betalen. Gedeputeerde Staten redeneerden aldus: “de ondernemers gingen failliet, staakten hun diensten, overtraden daarmee de voorwaarden die uitoefening van de toegewezen diensten eischten.” Hun vergunningen worden daarom ingetrokken, de lijn komt dus vrij en moet toegewezen worden aan de aanvrager die het meest in aanmerking komt en dit was huns inziens de Rederij o.d. Lek. Dit bedrijf liet de bussen op dit traject nu precies aansluiten op de bootdiensten en het is duidelijk dat ze de passagiers graag met de boot naar Schoonhoven en Rotterdam bracht en dat ze daarop aan werkte. Wat niet zeggen wil dat ze de busdienst verwaarloosde, integendeel. Het argument van de MEGGA dat de ondernemers aan haar wilden verkopen werd afgewezen; er was niets meer te verkopen zeiden G.S.

In “De Autobusdienst”, het blad van de toenmalige Ned. Bond van Autobusondernemers, is dit geval breed uitgesponnen en de ondernemers aangeraden, dat mochten ze ooit in moeilijkheden komen ze hun dienst nooit op mochten geven. Als ze zelf niet zouden kunnen rijden moesten ze een ander op hun traject toelaten, maar aan vergunningsvoorwaarden moest worden voldaan, zodat niet gesproken kon worden van beëindigen van een dienst.

Eerder verschenen in de Autobuskroniek 15 (1975) blz. 3-5, 14-17 en 76, (ISSN 1384-0436).

S.O. de Raadt

BOERENERFGOED VEILIG GESTELD!

Met het uitbrengen van ‘Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel’ is door de Historische Vereniging (HVC) de agrarische geschiedenis van dit dorp vastgelegd. En zelfs meer dan dat. Tal van wetenswaardigheden van buiten de agrarische sector passeren de revue. Zo krijgt de lezer een goede indruk van wonen en werken in de Capelse polders voor het midden van de twintigste eeuw. Alle onderdelen waarin het woord ‘boerenerfgoed’ valt op te splitsen worden in de diverse bijdragen belicht.

De boer. *Pieter Breedijk* vertelt uitgebreid hoe hij in 1949 in het huwelijksbootje stapte met zijn vroegere schoolvriendinnetje Nelly Kortleve, introk bij zijn schoonmoeder en haar bedrijf voortzette. In 1952 kon hij de boerderij zelfs kopen en dat deed hij, na lang wikken en wegen. Zeer bitter was de pil die hij in 1961 moest slikken. De woningbouw verdreef hem met zijn vee en hij besloot verder te gaan als garagehouder.

Het boeren. Hoe het leven er in de boerengezinnen aan toeging komt duidelijk aan de orde in de interviews van *Paul Weyling* met enkele boeren, diverse boerenkinderen en een vroegere boerenmeid. Dat dit hard kon zijn blijkt ook uit de boerderijbeschrijvingen van *Frans van Es*. Tal van boeren, die na 1875 vol goede moed in de nieuwe polder ‘Prins Alexander’ aan de slag waren gegaan, moesten na enkele jaren constateren dat de prestaties verre bij de prognoses achterbleven. Faillissementen waren niet te vermijden en dompelden gezinnen in diepe ellende.

Het boerenerf. Dit was niet alleen de plek waar een belangrijk deel van de werkzaamheden op de boerderij zich afspeelde, het was tevens het ontmoetingspunt van de gaande en de komende man. Reken maar dat het er soms flink druk kon zijn. Met regelmaat meldden zich leveranciers van benodigdheden van uiteenlopende aard. Zo kwam o.a. de manufacturier langs met hemden en broeken. Feest was het vooral voor de jonge meiden als zich een marskramer aandiende met allerlei snuisterijen.

Het erfgoed. Dat wat de boeren in de loop der eeuwen aan sporen achterlieten wordt uitgebreid belicht door *Hans Bolkestein*. Hij beschrijft de ontginningen, de verovering van land op water, de wijze waarop dit bestuurlijk werd ingepast en het verschijnen van de eerste boerderijen in het landschap. Treffend voor deze weergave is een oude Franse zegswijze: ‘God schiep de wereld, maar Holland liet hij over aan de boeren.’

Van dit erfgoed is helaas in Capelle aan den IJssel weinig overgebleven. In rap tempo verloor deze gemeente na 1960 haar landelijke karakter. Na ruim vijftieng jaren luidde de trieste balans: *compleet overspoeld met woningen!* Wie van de boerenbevolking geen goed heenkomen had gezocht, bleef verslagen achter.

Of het **goed** is? De Historische Vereniging Capelle aan den IJssel heeft samen met AVW Vakpers een gedegen boekwerk afgeleverd. In 320 pagina’s zijn de vier schrijvers er, samen met *Henk Nijman* (fotobewerking en archivering), in geslaagd aan de hand van veel, oud fotowerk een kleurrijk beeld te schetsen van hoe men in vroeger tijden in dit dorp aan de Hollandsche IJssel leefde en probeerde met hard werken de kost te verdienen.

Verkrijgbaar bij de HVC in het Historisch Museum, Bermweg 13, elke zaterdag tussen 13.00 en 16.00 uur en in de boekhandel. Prijs € 19,75. ISBN nr. 978.90.76217.15.4

BOEKPRESENTATIE GROOT SUCCES

Vrijdag 2 november vond in het Scoutcentrum aan de 's-Gravenweg 101 de officiële presentatie plaats van 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel', een fraai boek dat op verzoek van de H.V.C. werd uitgegeven door AVW Vakpers BV met de onmisbare steun van de Van Cappellen Stichting en de Rabobank Capelle aan den IJssel.

De presentatie werd een eclatant succes. Niet alleen voor de H.V.C. en AVW Vakpers, maar zeker voor de auteurs - Hans Bolkestein, Pieter Breedijk, Frans van Es en Paul Weyling - die zich samen met Henk Nijman (beeld) sinds maart 2003 met het samenstellen van het boek hebben beziggehouden. De meer dan honderd genodigden zorgden voor een geweldige sfeer. Zij hadden elkaar vaak al vele jaren niet meer gezien of gesproken, waardoor de bijeenkomst één grote reünie werd. Ook het team H.V.C.-vrijwilligers, dat enthousiast zorgde voor een drankje en in eigen beheer bereide tong- en oogstrelende hapjes, droeg bij aan het welslagen van deze middag.

De presentatie

Anneke van den Bremen toonde zich in haar welkomstwoord een trotse H.V.C.-voorzitter. Trots op 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel' en het vele werk dat door de auteurs van het boek vrijwillig is verricht. *"We hebben er weer een standaardwerk over een verdwenen Capelse bedrijfstak bij"* aldus Anneke, die naast de auteurs ook vormgever/uitgever Arie van Wijngaarden complimenteerde met het 320 pagina's dikke boek over het Capelse agrarische verleden. "Het is een prachtboek geworden". Vervolgens kreeg Frans van Es het woord. Frans opende toepasselijk zijn toespraak met "Boeren, burgers en buitenlui", waarna een uiteenzetting volgde over het totstandkomen van het boek, waaraan ruim vier en een half jaar is gewerkt. Vervolgens memoreerde hij de prettige samenwerking tussen de auteurs en met vormgever/uitgever Arie van Wijngaarden. Bovenal was hij dankbaar voor de warmte, steun en gastvrije ontvangst tijdens de vele bezoeken die moesten worden afgelegd om informatie te vergaren en foto's op te halen. Hartverwarmend was iedere keer weer de interesse voor de stand van zaken met betrekking tot het boek als iemand voor de fines-



*De overhandiging
van het eerste
boek aan de heer
De Stijger. Foto
Kees Grandia.*

ses voor een tweede of derde keer werd bezocht. Eenzelfde sympathieke benadering, aldus Frans, heeft Paul ook bij het optekenen van de interviews ervaren. Onder verwijzing naar het voorwoord herinnerde Frans aan het feit dat verscheidene steunpilaren niet meer onder ons waren. Daarna bedankte hij iedereen - "het zijn er te veel om op te noemen" - die heeft bijgedragen aan het welslagen van 'Het boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel' voor hun inzet en medewerking aan het boek. Zonder anderen te kort te willen doen werd Wout Oudijk, die jarenlang gewerkt heeft voor 'Boerenhulp', speciaal bedankt voor zijn aanvullingen en opmerkingen die van onschatbare waarde zijn geweest voor de beschrijvingen van de boerderij.

Hierna reikte Frans van Es, mede namens de overige auteurs, van wie Pieter Breedijk door een plotselinge opname in het ziekenhuis jammerlijk ontbrak, het eerste exemplaar van 'Het Boeren erfgoed van Capelle aan den IJssel' uit aan Mr. Simon de Stigter, voorzitter van de Van Cappellen Stichting. Dit gebeurde onder het uitspreken van de volgende woorden:

"Meneer De Stigter, uw instelling heeft er samen met de Rabobank voor gezorgd dat er een stevig financieel fundament onder ons werk is gelegd, waardoor het laagdrempelig kon blijven, ofwel simpel gezegd: Voor ons ligt een groot boek voor een kleine prijs. Onze hartelijke dank voor uw ondersteuning. Hierbij draag ik ons eindproduct van 1,6 kilogram garne aan u over".

De heer De Stigter gaf na een korte speech ("een prachtig, mooi geprijsd boek, dat in iedere Capelse boekenkast hoort" en "laten we zuinig zijn op wat er nog van het Capelse boeren erfgoed over is") het eerste exemplaar op zijn beurt door aan de 84-jarige Maarten Schinkel van de Slotshoeve, de oudste boer in ruste van Capelle.

Vervolgens sprak Jan Ooms namens de Ledenraad van de Rabobank. De boerenzoon, en bewoner van de voormalige boerderij van zijn ouders, complimenteerde

De auteurs van het boek Hans Bolkestein, Paul Weyling en Frans van Es (Pieter Breedijk lag op het moment van de foto in het ziekenhuis) met rechts de vormgever/uitgever Arie van Wijngaarden. - Foto Jaap de Gier.



de auteurs en uitgever met het fraaie vormgegeven boek. Hij wist dat ook onder emigranten grote belangstelling bestaat voor 'Het boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel'. "Ik ben gevraagd om een aantal boeken naar familieleden in Amerika te sturen, die kijken ernaar uit".

Het officiële deel van de boekpresentatie werd afgesloten door voorzitter Anneke van den Bremen, die namens het bestuur, als dank voor het verrichte werk, de auteurs en uitgever een fraai boeket overhandigde. Daarna bleef het nog lang heel gezellig in het Scoutcentrum, de voormalige boerderij van Vermeulen.

Het uitleveren van de bestelde boeken

De volgende dag was minstens zo gezellig. Ruim driehonderd mensen kwamen die zaterdag het felbegeerde boek ophalen waar ze, vol vertrouwen en zonder het eindresultaat te hebben gezien, maanden voor het verschijnen al op hadden ingetekend. Het uitleveren van de boeken was een hele operatie, die met militaire precisie door Frans en Annelies van Es was voorbereid. In het toekomstige educatiecentrum achter het Jan Anne Beijerinckgemaal (nu nog bekend als 'de schuur') konden de boeken worden afgehaald en afgerekend. Het was de gehele dag een komen en gaan, waarbij het op de Bermweg af en toe drukker was dan op de Abram van Rijckevorselweg. Veel afhalers bleven hangen en bezochten en passant de expositie 'Modern Capelle' in het museum. Ook hier onverwachte ontmoetingen tussen (oud-) Capellenaren. Velen kwamen niet verder dan 'de stamtafel' in het hart van het museum, waar onder het genot van koffie of thee soms urenlang herinneringen werden opgehaald aan het Capelle van vroeger en oude vriendschappen hersteld. Net als bij de presentatie de dag ervoor, was opnieuw sprake van een reünieachtige sfeer. Ik heb er, net als mijn collega auteurs en vrijwilligers, van genoten.

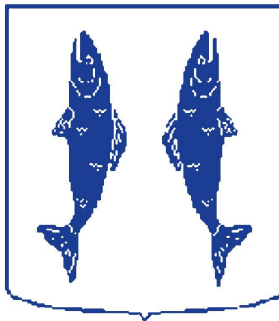
Paul Weyling



Het Boerenerfgoed van Capelle aan den IJssel', door Frans van Es, Paul Weyling, Hans Bolkestein en Pieter Breedijk.

*Uitgave: AVW Vakpers B.V.
Capelle aan den IJssel.
ISBN 978.90 76217.15.4,
gebonden, € 19,75.*

*Verkrijgbaar in het Historisch Museum
en bij de boekhandel.*



HISTORISCHE VERENIGING CAPELLE AAN DEN IJSSEL

Secretariaat: Postbus 136, 2900 AC Capelle aan den IJssel

Redactieadres: Nieuwe Laan 107, 2902 BW Capelle aan den IJssel

Telefoon: 010 - 450 60 08 Mobiel : 06 - 22867365

E-mail: bram@vanbochove.com